

**VIOLETTA BĄCZYK
PRZEDSZKOLE
IM. KRASNALA HAŁABAŁY
W KAŻMIERZU**

***NA KAŻMIERSKIM SZLAKU – EDUKACJA
REGIONALNA***

PROGRAM AUTORSKI

DLA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Charakterystyka regionalizmu	7
3. Cele programu	9
4. Formy i metody stosowane w procesie edukacyjnym	12
5. Treści programowe	14
6. Współpraca przedszkola z rodzicami	27
7. Przykładowe konspekty	29
8. Ewaluacja.....	39
9. Bibliografia	40

Wprowadzenie

W dobie pędu za nowoczesnością, zachłystywaniem się dzieci i młodzieży życiem i kulturą zachodnią, obserwujemy oddalanie się od źródeł polskości. Jest to zjawisko bardzo niepokojące, gdyż nie wolno zapominać o naszych „korzeniach”, dorobku kulturowym, tradycjach, folklorze. Środkiem zaradczym do ocalenia od zapomnienia wiekowego dorobku ludu może być celowe zapoznawanie z folklorem najmłodszych pokoleń. Na skutek migracji ludności zanika zainteresowanie odrębnością kultury poszczególnych regionów. Ludzie coraz mniej mówią o dawnych zwyczajach i tradycjach. By ocalić od zapomnienia tradycje własnego regionu należy zaszczerpić dzieciom ciekawość, chęć ich poznawania, a tym samym wzbudzić miłość i przywiązanie do miejsca, w którym mieszkają.

„Polska to jest także twój rodzinny dom. A przedszkole? Tak – i przedszkole, i róża w ogrodzie, i książka na stole” (Cz. Janczarski). Tak więc dom rodzinny, przedszkole, rodzina, wieś lub miasto, las, rzeka, pole, park, ludzie, zwierzęta i rośliny – to najbliższe otoczenie dziecka, to jego mała Ojczyzna. Dziecko w wieku przedszkolnym uczy się uczuć przywiązania do własnej rodziny, wsi, miasta, tradycji, później przekształcają się one w dojrzałą postawę patriotyczną. Rozwijają się trwale zainteresowania własną ojczyzną, jej historią i teraźniejszością.

Do ważnych zadań wychowawczo – dydaktycznych przedszkola należy:

- budzenie przywiązania do rodzinnego krajobrazu (rzeźba terenu, przyroda, typowa zabudowa),
- zapoznanie z elementami miejscowego folkloru (stroje ludowe, piosenki, obyczaje, tańce),

- zaznajamianie z historią i tradycjami danej miejscowości (wspomnienia mieszkańców, legendy, baśnie),
- poznanie specyficznych cech rozwoju regionu (zawody charakterystyczne dla danej miejscowości).

Edukacja regionalna pomaga dzieciom w poznawaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji regionalnej, uwewnętrznieniu regionalnych wartości i treści. Przy tym udziela się wychowankom pomocy w integralnym rozwoju osobowości, w którym istotne miejsce zajmuje kształtowanie tożsamości regionalnej i utrwalanie postaw regionalnych.

W koncepcji edukacji regionalnej zwraca się uwagę na człowieka jako niepowtarzalną wartość, a równocześnie podkreśla wartość innych tradycyjnych instytucji, takich jak: rodzina, Kościół, instytucje oświatowe i kulturalne. W edukacji regionalnej chodzi zatem nie o zdarzenia abstrakcyjne, lecz o te, które symbolizują region, a więc całkiem bliskie, nabierające w myśli dziecka wymiaru konkretnego, niemal żywego, na co dzień oglądanego, wiernie towarzyszącego dzieciom i młodzieży. Dziecko poznające środowisko społeczno – przyrodnicze, będące w zasięgu jego doświadczenia, równolegle uczy się szukania związków między różnymi elementami oglądanej rzeczywistości i wydobywania z niej wartości uniwersalnych.

Tak rozumiana edukacja w sposób całościowy oddziałuje na umysł, emocję i wolę dziecka. Przyczynia się do udzielania wychowankowi pomocy w kształtowaniu odpowiedzialności za ogarniającą go rzeczywistość, którą ma możliwość poznawać, wiązać się z nią emocjonalnie i intelektualnie oraz doskonalić. Dlatego też edukacja regionalna powinna być oparta na zweryfikowanych systemach wartości, które traktują człowieka integralnie, a jego strukturę duchową, fizyczną i społeczną ujmują w pełnej jedności w nierozdzielny związek z bliskim mu światem przyrody i ludzi, a także ich dokonaniem materialnymi oraz duchowymi. W ten sposób edukacja

regionalna umożliwia kompleksowe, syntetyczne ujmowanie procesu nauczania i wychowania. Nie można więc jej ograniczać jedynie do przeszłości, gdyż dzięki temu, że jest też ukierunkowana na doskonalenie współczesności i przyszłości regionu, pełni ważną funkcję wychowawczą w kształtowaniu postaw twórczych i aktywnych odpowiedzialnych za kontakty społeczne w najbliższym środowisku.

Edukacja regionalna zmierza do wprowadzania jednostek i małych grup społecznych w tradycję i aktualne życie społeczno – kulturalne regionu i środowiska lokalnego, do udzielania pomocy wychowankom w odnalezieniu swojego miejsca w grupie społecznej.

W praktyce edukacyjnej niezwykle istotne jest zaplanowanie przez nauczyciela toku zajęć dydaktyczno – wychowawczych oraz łączenie zagadnień regionalnych z różnymi dziedzinami wiedzy. Tak powstają roczny i operacyjny plan pracy nauczyciela, które znakomicie ułatwiają realizację zagadnień z zakresu edukacji regionalnej i chronią nauczyciela przed przypadkowością, a dzieciom pozwalają zrozumieć celowość podejmowanych wysiłków.

Pogłębianie wartości społecznych, poznawanie najbliższych okolic i okazywanie szacunku dla wspólnych tradycji i obrzędów odgrywa dużą rolę we wszechstronnym rozwoju dziecka. To wzorce, które się pamięta przez całe życie. Dzieci w wieku przedszkolnym są bardzo wrażliwe na piękno otoczenia, dlatego trzeba uczyć je kochać to, co jest im szczególnie serdeczne i bliskie. Ukazanie dzieciom tego, co w ich regionie jest piękne, ciekawe i godne zaprezentowania, to najprostszy sposób, który pozwala poczuć rdzenność tego regionu, poznać i szanować jego tradycje, budzi przywiązanie i miłość do rodzinnej ziemi.

Aleksander Patkowski wyjaśniał, że placówki oświatowe nie istnieją w odosobnieniu, ale odgrywają ważną rolę w zespole wszystkich elementów terytorialnych. Dlatego znajomość własnego regionu i rozumienie aktualnych

spraw społeczności lokalnej jest podstawą budowania demokratycznej państwowości.

Każdy region ma ciekawe tradycje i kulturę. Zapoznanie dzieci z tradycją własnego regionu daje im wiele radości, a nauczycielom wiele satysfakcji. Prezentując bogactwo i różnorodność kultury, której wiele elementów odeszło niestety w zapomnienie lub straciło rację bytu, przywołujemy świat dawnych wierzeń, obyczajów, krajobrazu, a także codziennej pracy. Ożywa wtedy zapisany w pamięci fascynujący świat przeszłości.

Charakterystyka regionalizmu

Regionalizm jest ideologią krajoznawstwa, łączy się z nim ściśle, pozwalając na uczenie patriotyzmu przez lepsze poznanie własnego regionu, jego tradycji, historii i folkloru.

Hasło krajoznawcze: od poznania swojego regionu do poznania swojego kraju – głosił już na początku XX wieku Aleksander Patkowski uważany za ojca polskiego regionalizmu. Uważał on, że podstawą tego ruchu jest budzenie prowincji polskiej do samodzielnego życia we wszystkich dziedzinach oraz rozwijanie sił drzemających w rozmaitych środowiskach kraju. Aleksander Patkowski nieustannie krzewił ideę krajoznawstwa, ideę, która stoi zawsze ponad ważnością sporów i różnic poglądów i jest wspólna dla wszystkich ludzi dobrej woli niezależnie od światopoglądu i wyznania. Podczas organizowania ruchu regionalnego w Polsce Aleksander Patkowski wykorzystał doświadczenia innych państw. Nauczając historii i dziejów regionu, tłumaczył uczniom, że najpierw trzeba poznawać i uczyć się kochać swoją ojczyznę, a to pozwoli zrozumieć tradycje i problemy innych krajów. Regionalizm – jego zdaniem – wiąże się z decentralizacją i samorządnością, z pracą dla swojej miejscowości w celu jej wszechstronnego rozwoju. Uważał on, że regionalizm ma wychować w Polaku twórcze przywiązanie do własnej ziemi, a przez spójnię z każdą małą ojczyzną budzić inicjatywę i porywać do „twórczego czynu”.

Istotą regionalizmu jest poznanie okolic najbliższych naszemu sercu. W każdej małej ojczyźnie można odkryć walory krajoznawcze. Ukazanie piękna i historii regionu, który zamieszkujemy uświadamia nasze silne więzy z rodzinną krainą, pozwala zrozumieć, jak bardzo każdy powinien być zaangażowany w jej rozwój, ochronę przyrody, dóbr kultury i tradycji.

Zaangażowanie się człowieka w poznanie tradycji i historii rodzinnej ziemi, w rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej oznacza poczucie tożsamości kulturowej i regionalnej. Mówić o swojej tożsamości, to mówić o swoim rodowodzie, o swoich korzeniach. Tożsamość człowieka jest swoistym odzwierciedleniem jego obiektywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym i kulturze, jego zdolności do autoidentyfikacji. W Polsce szczególnie doniosłą rolę pełni tożsamość narodowa, która powstaje na gruncie ukształtowanego dziedzictwa kulturowego i cywilizacyjnego. Rozległa wiedza o własnym regionie jest podstawą rozwoju współpracy z innymi regionami i krajami, a także stwarza szansę zrozumienia problemów o charakterze wielowymiarowym.

Przywiązanie dzieci do ziemi ojczystej można kształtować, zapoznając je z własną miejscowością i ludźmi w niej żyjącymi. Poznając swoją wieś, poznają jednocześnie tradycje ludowe przekazywane przez jej mieszkańców. Przekazując dzieciom wiedzę z zakresu dziedzictwa kulturowego w regionie, należy zwrócić uwagę zarówno na krajobraz, architekturę, kulturę tradycyjną, w tym głównie sztukę ludową, jak i na kontakty z innymi ludźmi, którzy w różny sposób potrafią przybliżyć dzieciom kulturę swojego regionu.

Cele programu

Za nadrzędny cel edukacji regionalnej uważa się przygotowanie młodego pokolenia do życia w zbiorowości regionalnej. Dlatego też edukacja regionalna powinna być realizowana w duchu dobrze pojętego, obywatelskiego i samorządnego patriotyzmu regionalnego, polegającego na refleksyjnym, racjonalnym wyborze, identyfikacji z tradycją i swoistością kulturową regionu historycznego, na związaniu z jego rozwojem i dobrem własnych dążeń różnego typu. Znaczące staje się więc w tym procesie kształtowanie świadomego obywatelstwa regionalnego, którego fundamentem jest nie tylko wiedza o regionie i praktyczne doświadczenie, ale i akceptacja tradycji, klimatu kulturowego, obyczaju, obrzędu, twórczości, sztuk, języka, itp.

Mała ojczyzna stanowi dla każdego wielką wartość. Wprowadzenie dziecka w świat wartości środowiska i pomoc w identyfikacji z tymi wartościami winno odbywać się poprzez realizację celów edukacyjnych:

1. Rozwijanie wiedzy o kulturze własnego regionu i jej związkach z kulturą narodową.
2. Kontakt ze środowiskiem lokalnym i regionalnym w celu wytworzenia bliskich więzi i zrozumienia różnorodnych przynależności człowieka.
3. Ugruntowanie poczucia tożsamości narodowej przez rozwój tożsamości regionalnej.
4. Rozwijanie wiedzy o historii regionu w powiązaniu z tradycjami własnej rodziny.

Powyższe cele edukacyjne realizować należy poprzez:

- prezentowanie własnego regionu, jego walorów oraz cech wyróżniających,
- odnajdywanie wartości, jaką stanowi wspólnota lokalna i jej kultura w życiu człowieka,
- działanie na rzecz ochrony regionalnej dziedzictwa kulturowego,
- udział w lokalnych inicjatywach kulturalnych.

CELE GŁÓWNE

1. Wyposażenie dziecka w podstawowy zasób wiedzy o własnej miejscowości i regionie.
2. Rozwój osobowości przedszkolaka wrażliwego na otaczającą go rzeczywistość kulturową i przyrodniczą.
3. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności, poszanowania dla dziedzictwa kulturowego własnej miejscowości, regionu, Ojczyzny.

CELE SZCZEGÓŁOWE

DZIECKO - WIE, ROZUMIE, POTRAFI :

- zna najbliższe środowisko,
- posiada bogatą wiedzę o człowieku, życiu i świecie z perspektywy tradycji i współczesności oraz w kontekście własnej tożsamości,
- interesuje się historią i kulturą swojego regionu,
- wzmacnia więzi z kulturą, historią, przyrodą swojej rodzinnej wsi,
- aktywnie uczestniczy w życiu rodziny, przedszkola, wsi i regionu,
- wie, że należy z szacunkiem i odpowiedzialnością odnosić się do ginących już tradycji i dziedzictwa kulturowego ziemi kaźmierskiej i szamotulskiej,
- zna zwyczaje, obrzędy, gwarę, tańce ludowe swojego regionu,

- utrwała w pracach plastycznych, ciekawe miejsca, stroje, ludzi, opowieści, Kaźmierza i okolic,
- rozwija wyobraźnię, fantazję, twórcze myślenie i działania w różnych plastycznych dziedzinach sztuki,
- wzmacnia prawidłowe relacje z rodziną i przedszkolem,
- posiada umiejętność właściwego nastawienia i postępowania w kontaktach z ludźmi i wobec przyrody,
- ma poczucie przywiązania lokalnego oraz poczucie wspólnoty narodowej,
- zna wzorce właściwego zachowania w różnych miejscach publicznych,
- dostrzega piękno w ludziach, w przyrodzie i w wytworach kultury,
- uważnie obserwuje zjawiska, obiekty przyrodnicze, społeczne i kulturowe mu dostępne,
- jest wrażliwy na piękno i niepowtarzalność miejsc w najbliższej okolicy,
- zna rolę literatury w kształtowaniu obrazu swojego regionu,
- rozwija własny system wartości związany z rodziną, wspólnotą lokalną, regionalną, miejscem zamieszkania, regionem i krajem.

Formy i metody stosowane w procesie edukacyjnym

Efektywna organizacja procesu wychowania wymaga stosowania różnorodnych metod i form pracy. Podstawowymi formami organizacyjnymi pracy jest działalność:

- indywidualna,
- zespołowa,
- zbiorowa.

Natomiast podstawową formą aktywności dziecka jest zabawa.

W ukazywaniu dzieciom obrazu świata wykorzystywać należy ich własną aktywność, a przez odmienne od zajęciowych formy pracy wdrażać je do przyszłych zadań i obowiązków oraz pełnienie różnych ról społecznych. Dzieci traktują te zajęcia jako świetną zabawę, choć do każdego zadania podchodzą poważnie. Szczególną uwagę zwrócić należy na wspólne kultywowanie tradycji, zwyczajów i obrzędów oraz na rozwijanie zainteresowań dzieci pięknem i bogactwem małej ojczyzny.

Sprawdzoną formą zacieśniania więzi przyjacielskich z dziećmi i rodzicami oraz zdobywania wiedzy o świecie są wycieczki po najbliższej okolicy. Dzieci bardzo lubią tę formę zajęć, dlatego w planie pracy powinny znaleźć się bliższe i dalsze krajoznawcze, regionalne wycieczki autokarowe oraz piesze wycieczki w celu poznawania najbliższej okolicy i otoczenia.

Realizacja treści programu oprócz form wymaga stosowania różnych metod. Obecnie wymaga się od nauczycieli stosowania nowoczesnych i praktycznych metod nauczania. Metody odnoszące się do działań dziecka, związane z procesem uczenia się to:

- przyswajanie (podanego, gotowego materiału),

- odkrywanie (rozwiązywanie problemów, poszukiwanie),
- przeżywanie (polegające na zmienianiu rzeczywistości i samego siebie poprzez sprawdzanie wiadomości w praktyce).

Jeżeli aktywność dziecka zostanie połączona z przeżywaniem i działaniem, wiedza i umiejętności zdobyte tą drogą będą trwałe. Wielostronnemu uczeniu się odpowiadają metody nauczania:

- podające (przyswajanie),
- problemowe (odkrywanie),
- aktywizujące (przeżywanie),
- praktyczne (działanie).

Wprowadzenie zasady regionalizmu do nauczania przyczyni się do zapoznania dzieci z dorobkiem i kulturą własnego regionu oraz pozwoli na realizację procesu dydaktyczno – wychowawczego odpowiadającego współczesnym potrzebom społecznym. Skierowanie uwagi dzieci na jej najbliższe otoczenie należy do pierwszoplanowych czynników wychowawczych. Taka metoda kształcenia uczy bowiem myślenia porównawczego i alternatywnego jako przygotowania wychowanków do rozpatrywania spraw w skali globalnej. Koncepcja małych ojczyzn umożliwia przywrócenie właściwych proporcji między przekazem wiadomości, kształtowaniem umiejętności a troską o rozwój osobowości dziecka. Wprowadzenie regionalizmu do nauczania przyczyni się do przygotowania do samokształcenia i samodzielnego życia, położenia nacisku na rozwój dziecka, kształtowania poczucia własnej wartości, postaw patriotycznych i prospołecznych, określania zainteresowań i poglądów.

TREŚCI PROGRAMOWE
DLA WSZYSTKICH GRUP WIEKOWYCH

TREŚCI EDUKACJI REGIONALNEJ DLA DZIECI TRZYLETNIICH

TEMAT I ZAGADNIENIA	EFEKTY PRACY DZIECKA	METODY, FORMY I ŚRODKI
<p>1. Moje przedszkole.</p> <ul style="list-style-type: none"> - umiejscowienie budynku, - pomieszczenia przedszkolne i ich przeznaczenie, (sala, łazienka, szatnia), - pracownicy przedszkola i ich zawody. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozpoznać przedszkole na fotografii; - zna niektóre pomieszczenia w budynku i potrafi się w nim poruszać; - zna zawody pracowników przedszkola; 	<p>Wycieczki po budynku przedszkola. Rozmowy z nauczycielką i pracownikami przedszkola. Fotografie, kronika przedszkola.</p>
<p>2. Moja rodzina.</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktura rodziny, - organizacja życia w rodzinie, - obowiązki domowe, - tradycje rodzinne, - tradycje związane ze świętami 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna strukturę rodziny i swoje w niej miejsce; -zna rodzinne tradycje i w nich uczestniczy; -umie wykonać domowe prace porządkowe np. układanie zabawek; 	<p>Zdjęcia, albumy rodzinne. Uroczystości przedszkolne. Uroczystości związane ze świętami.</p>
<p>3. Zajęcia mieszkańców dawniej i dziś.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawody rodziców, - najczęściej spotykane zawody w naszej wsi. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zna zawody swoich rodziców; - zna zawody mieszkańców Kaźmierza - podejmuje próbę opowiedzenia o pracy rodziców; 	<p>Wywiad z rodzicami, mieszkańcami Kaźmierza. Obrazy przedstawiające zawody. Wycieczki.</p>

<p>4. Moja rodzinna miejscowość KAŻMIERZ</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazwa wsi, - zakłady usługowe, działające w pobliżu przedszkola, - biblioteka, - ośrodek kultury, - straż pożarna, - zabytki: kościół, pałac. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna nazwę swojej miejscowości; -zna rodzaje niektórych sklepów; -ma możliwość korzystania z biblioteki przedszkolnej i publicznej; -wie, gdzie jest ośrodek kultury; -zna pracę strażaków, ich trud i poświęcenie; -zna zabytki Kaźmierza; 	<p>Wycieczki, rozmowy z mieszkańcami wsi. Albumy, zdjęcia, widokówki.</p>
<p>5. Ochrona przyrody</p> <ul style="list-style-type: none"> - troska o czystość wokół przedszkola, - dokarmianie ptaków i zwierząt zimą. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -rozumie konieczność ochrony przyrody -dba o ptaki i zwierzęta zimą -jest odpowiedzialne za otaczającą nas przyrodę; 	<p>Wycieczki do parku, do lasu. Spotkanie z leśnikiem</p>

TREŚCI EDUKACJI REGIONALNEJ DLA DZIECI CZTEROLETNICH

TEMAT I ZAGADNIENIA	EFEKTY PRACY DZIECKA	METODY, FORMY I ŚRODKI
<p>1.Moje przedszkole.</p> <ul style="list-style-type: none"> - otoczenie przedszkola, - pracownicy przedszkola, ich zawody i czynności przez nich wykonywane, - patron przedszkola. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna budynek przedszkola i potrafi się w nim swobodnie poruszać; -zna zawody pracowników i ich czynności; -wie, jaka postać jest patronem przedszkola; 	<p>Budynek przedszkola. Rozmowy z pracownikami.</p>
<p>2.Droga do przedszkola.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowanie się na skrzyżowaniu, - zasady zachowania w środkach lokomocji. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna ogólne zasady poruszania się pieszych po drogach; -zdaje sobie sprawę z niebezpieczeństwa zabaw w pobliżu jezdni; -zna przydatność znaczków odblaskowych; -rozumie znaczenie słów: jezdnia, pobocze, chodnik; -kulturalnie zachowuje się w środkach komunikacji; 	<p>Spacer ulicami, do skrzyżowania ulic. Przechodzenie przez jezdnię. Zabawy ruchowe: „Sygnalizacja świetlna”, „Samochody”, „Zebra”. Spotkanie z policjantem.</p>

<p>3.Moja rodzina.</p> <ul style="list-style-type: none"> - znajomość członków rodziny (bliskich i dalszych, stopień pokrewieństwa), ich imiona, - wspólne ulubione zabawy z rodzeństwem, - podział pracy w domu.. - sprawianie niespodzianek, prezentów najbliższemu z okazji imienin, urodzin 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -dziecko zna strukturę bliższych i dalszych członków rodziny; -unie opowiedzieć o ulubionych zabawach domowych; -zna podział obowiązków domowników; 	<p>Uroczystości przedszkolne. Uroczystości związane ze świętami.</p>
<p>4.Zajęcia mieszkańców dawniej i dziś.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawody rodziców; - zawody dziadków; 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna zawody swoich rodziców i potrafi wytłumaczyć, na czym polega ich praca; -zna zawód babci i dziadka; 	<p>Wycieczki. Spotkania z rodzicami i dziadkami.</p>
<p>5.Moja rodzinna miejscowość – KAŻMIERZ</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazwa wsi, - herb Kaźmierza, - miejsca pamięci narodowej, - Urząd Gminy, -Stara Szkoła Podstawowa w Kaźmierzu. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna nazwę swojej wsi; -zna herb Kaźmierza; -umie uszanować miejsca pamięci narodowej; -wie gdzie znajduje się Urząd Gminy; -poznaje zabytki: „stary budynek szkoły” 	<p>Wycieczki: do Urzędu Gminy, na cmentarz, do Szkoły Podstawowej. Herb Kaźmierza.</p>
<p>6.Ochrona przyrody.</p> <ul style="list-style-type: none"> - troska o czystość terenu wokół domu i przedszkola, - segregacja odpadów, 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -rozumie konieczność ochrony przyrody; -dba o czystość wokół domu i przedszkola; -wie, gdzie należy składować śmieci; 	<p>Udział dzieci w akcji „Sprzątanie świata”.</p>

TREŚCI EDUKACJI REGIONALNEJ DLA DZIECI PIĘCIOLETNICH

TEMAT I ZAGADNIENIA	EFEKTY PRACY DZIECKA	METODY, FORMY I ŚRRODKI
<p>1.Moje przedszkole</p> <ul style="list-style-type: none"> - umiejscowienie budynku przedszkola, podstawowe dane- adres (ulica, numer), - pracownicy przedszkola: poznawanie wykonywanych przez nich czynności, rozumienie znaczenia ich pracy, - dziecko- współgospodarz przedszkola. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -potrafi określić położenie przedszkola; -potrafi podać adres przedszkola -zna pracowników przedszkola i potrafi opowiedzieć o ich pracy, -szanuje zabawki i sprzęt przedszkolny; -wykonuje elementy dekoracyjne dla upiększania swojego przedszkola; 	<p>Wycieczki i spacery wokół przedszkola. Wycieczki po przedszkolu. Rozmowy z pracownikami przedszkola.</p>
<p>2.Droga do przedszkola</p> <ul style="list-style-type: none"> -znajomość swojego miejsca zamieszkania (ulica, numer domu), -drogi w mojej wsi ich rodzaje i nawierzchnie, - nazwy najbliższych wsi, - zasady poruszania się pieszych, - warunki drogowe w różnych porach roku, - znaki drogowe w najbliższej okolicy przedszkola. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna miejsce swojego zamieszkania; -potrafi nazwać nawierzchnię drogi (polna, asfaltowa, utwardzona); -używa nazw najbliższych wsi : (Radzyny, Kopanina, Kiączyn, Chlewiska, Gorszewice, Witkowie, Brzezno); -potrafi zachować się bezpiecznie w ruchu drogowym; -przestrzega przepisów ruchu drogowego; 	<p>Wycieczki, wyjaśnianie znaczenia znaków drogowych. Mapy okolicy. Spacer do najbliższego skrzyżowania ulic. Spotkanie z policjantem.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -dostrzega zależności między cechami pór roku, a warunkami drogowymi; -zna niektóre znaki drogowe; 	
<p>3.Moja rodzina</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznawanie struktury i historii rodziny (wykonywanie albumów, przynoszenie zdjęć), - role spełniane w rodzinie, obowiązki, - rozumienie potrzeb członków rodziny, - tradycje rodzinne (obrzędy i zwyczaje); 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna imiona rodziców, rodzeństwa; -wymienia członków najbliższej rodziny ich imiona; -potrafi opowiedzieć o ulubionych zajęciach, zainteresowaniach rodziców, rodzeństwa; -opowiada o podziale pracy w domu; -dzieli się wrażeniami i przeżyciami z przedszkola z rodziną; -okazuje szacunek i życzliwość członkom rodziny; -rozumieją konieczność poszanowania tradycji i zwyczajów rodzinnych; 	Zdjęcia, albumy rodziny.
<p>4.Zajęcia mieszkańców dawniej i dziś</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawody rodziców, - zawody dziadków. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna zawody najbliższych członków swojej rodziny; -opowiada o ich pracy; -potrafi rozpoznać rodzaj zawodu na podstawie charakterystycznych atrybutów; -wykazuje szacunek dla każdego rodzaju pracy; 	Wycieczki do zakładów pracy. Spotkania z rodzicami, mieszkańcami Kaźmierza.

<p>5. Moja rodzinna miejscowość KAŻMIERZ</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazwa wsi, - herb Kaźmierza, - Ośrodek zdrowia- dawniej i dziś, - Szkoła Podstawowa, - Gimnazjum, - Policja, - Zakłady pracy: Hochland, Mleczarnia, - punkty usługowe- sklepy, - zabytki: pałac, kościół- historia, - mapa gminy Kaźmierz, - rzeka Sama, - podania i legendy. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zna nazwę swojej wsi i rozpoznaje herb Kaźmierza spośród innych; -wie, gdzie znajduje się nowy ośrodek zdrowia i stary, przeznaczony na mieszkania; -zna historię szkoły podstawowej, gimnazjum; -poznaje pracę w miejscowych zakładach pracy (Hochland, Mleczarnia); -poznaje prace w punktach usługowo-handlowych; -zna zabytki swojej wsi i ich historię; -uczestniczy w spotkaniach z ciekawymi ludźmi (księdzem, autorem książki itp.); -wie jaka rzeka płynie przez Kaźmierz, podejmuje próbę odszukania na mapie gminy Kaźmierz: swojej wsi i rzeki; -interesuje się legendami i podaniami na temat miejscowości, w której mieszka; 	<p>Herb Kaźmierza i inne. Wycieczki po najbliższej okolicy. Wycieczki do zakładów pracy. Spotkania z ciekawymi ludźmi (księdzem, autorem książki). Literatura: Ł. Bernady „Królowna na dnie studni”- podania, opowieści, baśnie i legendy ludowe powiatu szamotulskiego. Mapa gminy Kaźmierz. Zdjęcia, widokówki.</p>
<p>6.Najbliższe okolice Kaźmierza – BYTYŃ</p> <ul style="list-style-type: none"> - położenie Bytnia, - mapa gminy Kaźmierz, - zabytki: pałac, kościół. -podania i legendy 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -poznaje najbliższe okolice swojego regionu; -zna zabytki wsi Bytyń; -z zainteresowaniem słucha podań i legend związanych z Bytyniem; 	<p>Wycieczka do pobliskiej wsi. Spotkania z ciekawymi ludźmi. Literatura: Ł. Bernady „Królowna na dnie studni”- podania, opowieści, baśnie i legendy ludowe powiatu szamotulskiego.</p>

<p>7.Ochrona przyrody</p> <ul style="list-style-type: none"> - troska o czystość wokół przedszkola, domu, najbliższego otoczenia- park, ulice, - rola koszy na śmieci, - segregacja odpadów, - udział dzieci w akcji „sprzątania świata”, - ochrona środowiska. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -dba o czystość w najbliższym otoczeniu; -bierze udział w akcji „sprzątania świata” -potrafi segregować śmieci; -jest wrażliwe na problemy środowiska, dostrzega zanieczyszczanie powietrza, wody i gleby; 	<p>Spacery, wycieczki. Udział w akcji „sprzątanie świata”</p>
---	--	---

TREŚCI EDUKACJI REGIONALNEJ DLA DZIECI SZEŚCIOLETNICH

TEMAT I ZAGADNIENIA	EFEKTY PRACY DZIECKA	METODY, FORMY I ŚRODKI
<p>1.Moje przedszkole</p> <ul style="list-style-type: none"> - położenie przedszkola, podstawowe dane (adres), - pracownicy przedszkola i ich rola - dziecko współgospodarzem przedszkola. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -potrafi dokładnie określić położenie przedszkola, podać jego adres; -zna imiona pracowników i pełnione przez nich funkcje; -szanuje pracę innych; -orientuje się w rozkładzie pomieszczeń przedszkola; -pełni dyżury i ocenia swoją pracę; -akceptuje indywidualność i odmienność innych dzieci; 	<p>Wycieczki po przedszkolu i wokół. Rozmowy z pracownikami i nauczycielką. Pełnienie dyżurów w sali.</p>
<p>2.Droga do przedszkola</p> <ul style="list-style-type: none"> - miejsce zamieszkania swoje i kolegów, - podstawowe zasady ruchu drogowego, - znaki drogowe w swojej wsi. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -potrafi podać miejsce zamieszkania swoich najbliższych kolegów; -poznaje i przestrzega przepisy ruchu drogowego; -potrafi praktycznie zastosować zdobyte wiadomości; -rozpoznaje wybrane znaki drogowe; 	<p>Wycieczki i spacerowanie na skrzyżowania ulic. Przechodzenie po pasach przez jezdnię. Spotkanie z policjantem. Zabawy i ćwiczenia w sali i na podwórzu, kształtujące rozróżnianie prawej i lewej strony.</p>

<p>3.Moja rodzina</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie drzewa genealogicznego, - historia i tradycja swojej rodziny, - rola społeczna w rodzinie (prawa i obowiązki), - zwyczaje i tradycje kultywowane w rodzinie. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -dziecko rozumie pojęcie drzewa genealogicznego; -zna określenia najbliższych członków rodziny: ciocia, wujek, prababcia, pradziadek; -rozwija poczucie odpowiedzialności poprzez wykonywanie swoich obowiązków domowych bez przypominania; -pamięta o uroczystościach rodzinnych, przygotowuje prezenty, składa życzenia (urodzinowe, imieninowe) ; -wzmacnia więzi rodzinne poprzez wspólne przeżywanie świąt i innych przyjemności i radości (spacer, wycieczki, kino); 	<p>Albumy, zdjęcia. Spotkania z rodzicami.</p>
<p>4.Zajęcia mieszkańców dawniej i dziś</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawody rodziców, - zawody dziadków, - zawody pradziadków. - praca dawniej i dziś. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -interesuje się pracą zawodową rodziców, dziadków, pradziadków; -potrafi powiedzieć na czym polega ich praca; -nazywa zawody na podstawie ilustracji; -rozpoznaje zawody na podstawie charakterystycznych czynności; -poznaje zawody wykonywane dawniej; -odwiedza różne miejsca pracy i poznaje niektóre procesy, cykle produkcyjne; 	<p>Rozmowy z rodzicami i osobami starszymi. Ilustracje przedstawiające różne zawody wykonywane dawniej i dziś. Komputer.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -widzi efekty ludzkiej pracy; -wie, że komputer to narzędzie pracy, rozrywki, środek łączności, źródło informacji; -poznaje nazwy wybranych części komputera (monitor, klawiatura...); -uświadamia sobie znaczenie postępu technicznego; 	
<p>5.Moja rodzinna miejscowość KAŻMIERZ</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazwa wsi (jej pochodzenie), - herb Kaźmierza, - Izba Pamięci Narodowej w Szkole Podstawowej w Kaźmierzu, - dworzec kolejowy, - poczta, - strój Kaźmierski, - konkursy na rzecz środowiska lokalnego, - kultura i tradycje regionu. 	<p><u>DZIECKO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -wie skąd pochodzi nazwa wsi; -bez trudu rozpoznaje herb Kaźmierza; -wymienia najważniejsze obiekty budowlane, zabytki we własnej wsi; -z pomocą dorosłego odnajduje swoją miejscowość na mapie; -bogaci wiedzę o najważniejszych obiektach, zakładach, firmach; -odwiedza ważniejsze obiekty, miejsca użyteczności publicznej, różne miejsca pracy; Izbę Pamięci Narodowej w szkole; -poznaje osoby zasłużone dla regionu, uczestniczy w spotkaniach z nimi; -uczestniczy w konkursach i różnych przedsięwzięciach na rzecz środowiska lokalnego; -poznaje kulturę i tradycje własnej wsi; 	<p>Kronika- „Spacer po gminie Kaźmierz”(dostępna w Bibliotece Publicznej w Kaźmierzu). Herb Kaźmierza. Wycieczki: po najbliższej okolicy, do zakładów pracy, do Izby Pamięci Narodowej w szkole. Spotkania z osobami zasłużonymi dla regionu. Strój Kaźmierski. Literatura: Ł. Bernady „Królowna na dnie studni”- podania, opowieści, baśnie i legendy ludowe powiatu szamotulskiego.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -poznaje stroje swojej wsi i tańce; -zna niektóre zwyczaje, legendy, podania swojej wsi; 	
6.Najbliższe okolice Kaźmierza-SZAMOTUŁY <ul style="list-style-type: none"> - Baszta Halszki, - Zamek Górków, - Kolegiata. 	<u>DZIECKO:</u> <ul style="list-style-type: none"> -poznaje tradycje najbliższych okolic Kaźmierza; -odwiedza muzea, wystawy; -poznaje baśnie, legendy, opowiadania najbliższego regionu; 	Wycieczka do Szamotuł. Literatura: Ł. Bernady „Królowna na dnie studni”- podania, opowieści, baśnie i legendy ludowe powiatu szamotulskiego.
7.Ochrona przyrody <ul style="list-style-type: none"> - ochrona roślin i zwierząt, - problemy ekologii, - akcje na rzecz czystego środowiska, - oczyszczalnia ścieków. 	<u>DZIECKO:</u> <ul style="list-style-type: none"> -jest wrażliwe na problemy środowiska; -dostrzega zanieczyszczenia wody, powietrza i gleby; -wie jak chronić środowisko; -uczestniczy w akcjach ochrony środowiska; -oszczędnie gospodaruje materiałami przyrodniczymi; -przestrzega zakazu niepotrzebnego zrywania roślin, niszczenia zieleni, krzywdzenia zwierząt; -uczestniczy w akcjach: pomocy zwierzętom, sprzątania świata, zbiórek surowców wtórnych; -odwiedza oczyszczalnię ścieków; 	Wycieczki, spacer

Współpraca z rodzicami

Edukacja regionalna wymaga zaangażowania się wszystkich osób odpowiedzialnych za wychowanie dzieci i młodzieży. Szczególna rola przypada tu jednak rodzinie i placówkom oświatowym. W dziedzinie kształtowania tożsamości regionalnej i postaw odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu regionu podstawową rolę powinna spełniać rodzina, w której dziecko od najmłodszych lat ma możliwość poznawania tradycji regionalnych i odkrywania bogactw oraz wielowymiarowości regionalnego dziedzictwa kulturowego. To właśnie do zadań rodziców należy troska o wychowanie dzieci, o poszanowanie dóbr kulturowych będących nośnikami istotnych wartości. Również rodzice powinni uczyć dzieci, jak należy obcować z dobrami kultury regionalnej, ukazując zarówno związek kultury regionalnej z człowiekiem, jak i głęboki sens pozytywnego działania na rzecz wspólnoty regionalnej.

Przedszkole jako pierwsze ogniwo edukacji powinno kontynuować rozpoczętą w rodzinie edukację regionalną. Wymaga to jednak ze strony nauczycieli planowania tej problematyki w opracowanym przez placówkę programie wychowawczym. Jest ważne, by w projekcie zaakcentowano potrzebę współpracy dyrekcji placówki i grona pedagogicznego z rodzicami i zaplanowano realizację celów edukacji regionalnej poprzez konkretne formy działalności.

W ramach integracji rodziny z przedszkolem można organizować spotkania wigilijne, wieczorki poezji regionalnej, spotkania z okazji ważnych dla regionu czy miejscowości rocznic, wycieczki do charakterystycznych dla regionu miejsc. Rodzice mogą, na przykład, przygotować krótką prelekcję czy też pomóc w planowaniu i organizacji konkretnego spotkania, gromadzenia strojów

ludowych, a niekiedy pełnić funkcję przewodnika w toku wycieczki do charakterystycznych dla regionu miejsc.

W podejmowaniu współpracy rodziny z przedszkolem w realizacji założeń edukacji regionalnej należy zwrócić uwagę na różne formy działania w regionie i dla regionu. I tak, na przykład, można organizować sprzątanie terenu wokół przedszkola, prace porządkowe wokół cmentarza i zaniedbanych mogił, renowację kapliczek.

Taka współpraca umożliwia zarówno dzieciom, jak i rodzicom zdobywanie czy też pogłębianie wiedzy z zakresu regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz podejmowanie działań na rzecz swojej miejscowości czy regionu. Poznawanie regionalnego dziedzictwa kulturowego i troska o jego poszanowanie oraz rozwój stanowi podstawę aktywnego uczestnictwa w życiu innych społeczności, a więc otwarcia na problemy ogólnopolskie i globalne, pomoc w odkrywaniu wartości, których nośnikami są inne wspólnoty regionalne.

PRZYKŁADOWE KONSPEKTY

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI 3- LETNICH

TEMAT KOMPLEKSOWY: Poznajemy nasz region.

**TEMAT ZAJĘCIA: Spotkanie z książką – wycieczka do Biblioteki
Publicznej Gminy Kaźmierz.**

CELE OGÓLNE:

- poznawanie miejsc użyteczności publicznej dla społeczności lokalnej;
- właściwe zachowanie się w miejscu publicznym;
- wykazywanie zainteresowania książką z obrazkami;
- wdrażanie do uważnego słuchania tekstu literackiego;
- wzbogacanie słownika dzieci o nowe wyrazy;

CELE OPERACYJNE:

- dziecko uważnie słucha słowa literackiego;
- wzbogaca nowe słownictwo;
- wykazuje zainteresowanie książką, czasopismami dziecięcymi;
- poznaje własną miejscowość;
- odwiedza bibliotekę;
- uczy się korzystać z biblioteki;
- potrafi zachować się w miejscu publicznym;

METODY PRACY:

- słowna;
- czynna;
- oglądowa;

FORMY PRACY:

- zajęcia z całą grupą;
- praca indywidualna;

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- wizytówki z imionami dzieci,
- wiersz- Ireny Salach: „Moje książki”,
- książki i czasopisma dla dzieci,
- magnetofon,

PRZEBIEG ZAJĘCIA:

1. Zabawa ruchowa: dzieci biegają po sali gdy gra muzyka, po wyłączeniu muzyki zatrzymują się i odszukują rozłożonej przez nauczycielkę swojej wizytówki(zabawę można powtórzyć kilka razy).
2. Słuchanie wiersza recytowanego przez nauczycielkę „Moje książki”.
3. Omówienie z dziećmi treści zawartych w książce.
4. Wycieczka do biblioteki (zapoznanie dzieci z paniami i biblioteką).
5. Oglądanie wybranych książek i czasopism.
6. Powrót do przedszkola.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI 4-LETNICH

TEMAT KOMPLEKSOWY: Wielkie sprzątanie świata.

TEMAT ZAJĘĆ: Czy trzeba sprzątać świat?

CELE OGÓLNE:

- poinformowanie dzieci o ogólnoświatowym Dniu Sprzątania Świata i znaczeniu tej akcji dla życia na Ziemi;
- kształtowanie współodpowiedzialności za stan najbliższego środowiska;
- rozróżnianie środowisk czystych i zanieczyszczonych;
- uświadomienie dzieciom zagrożeń spowodowanych zanieczyszczeniem i dewastacją najbliższego środowiska przyrodniczego;

CELE OPERACYJNE:

- dziecko uważnie słucha wiersza wygłoszonego przez nauczycielkę;
- dziecko wie, że należy dbać o środowisko przyrodnicze;
- wie na czym polega akcja „Sprzątania świata”;
- potrafi odróżnić środowisko czyste od zanieczyszczonego;
- za pomocą słomek do napojów przenosi skrawki bibułek z utworzonego strumyka, oczyszczając w ten sposób wodę;

METODY PRACY:

- słowna;
- czynna;
- oglądowa;

FORMY PRACY:

- z całą grupą;
- indywidualna;

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- nagranie z odgłosami lasu, śpiewu ptaków;
- wiersz- L. Miklaszewskiego pt. „Na leśnej polanie”;
- dwa duże koła o różnych kolorach;
- ilustracje przedstawiające czyste i zanieczyszczone środowisko;
- koperty z ilustracjami;
- drzewo „smutne” i „wesołe”;
- serduszka z kolorowego papieru: czarne i żółte;

PRZEBIEG ZAJĘCIA:

1. Zabawa; „Iskierka przyjaźni”. Dzieci stoją w dużym kole. Nauczycielka wybiera dziecko, które rozpoczyna zabawę. Przekazujemy iskierkę sąsiadowi podając mu rękę i wypowiadając słowa: „Iskierką przyjaźni puszczam w krąg, niech wróci do moich rąk”.
2. Słuchanie odgłosów z lasu (można wykorzystać zapach olejku sosnowego) i rozmowy na temat usłyszanych dźwięków i zapachu.
3. Odczytanie wiersz L. Miklaszewskiego pt. „Na leśnej polanie”.
4. Rozmowa na temat wiersza.
5. Zabawa z elementami dydaktycznymi: nauczycielka rozkłada na dywanie dwa duże koła np. czerwone i zielone. Do zielonego koła wkłada ilustrację obrazującą element zdrowej przyrody np. fragment łąki, lasu, a do koła czerwonego wkłada ilustrację środowiska zdewastowanego. Dzieci po obejrzeniu ilustracji wypowiadają się na ich temat. Następnie każde dziecko otrzymuje od nauczycielki kopertę z ilustracją jednego z środowisk. Zadaniem dzieci jest analiza tych ilustracji, a następnie włożenie ilustracji do odpowiedniego koła.
6. Zaproszenie dzieci do zabawy w oczyszczanie strumyka. Nauczycielka rozkłada na dywanie wyrysowany strumyk, w którym pływają ryby. Układa na nim skrawki bibułek, które dzieci za pomocą słomki przenoszą, oczyszczając w ten sposób wodę.
7. Na zakończenie dzieci wybierają jedno z serduszek i przyczepiają do drzewa (serce żółte do „wesołego drzewa”, serce czarne do „smutnego drzewa”). Wyrażają w ten sposób swoje zdanie na temat ochrony środowiska.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI 5- LETNICH

TEMAT KOMPLEKSOWY: POZNAJEMY NASZ REGION

**TEMAT ZAJĘCIA: **Poznajemy zabytki Bytynia –
zapoznanie dzieci z pałacem -
wycieczka****

CELE OGÓLNE:

- zapoznanie dzieci z historią swojego regionu, zabytkami,
- budzenie uczuć patriotycznych,
- wdrażanie dzieci do dłuższego skupienia uwagi.

CELE OPERACYJNE: (dziecko ...)

- umie zachować się podczas przechodzenia przez ulicę,
- umie obserwować otaczające je przedmioty,
- potrafi zadawać pytania,
- potrafi wykorzystać zdobyte wiadomości na wycieczce podczas pracy
- potrafi rozpoznać pałac spośród innych obiektów,
- umie zbudować z klocków budowlę.

METODY PRACY:

- słowne: żywego słowa, rozmowa,
- czynne: zadań stawianych dziecku do wykonania,
- oglądowe: zdjęcia, zabytki – pałac.

FORMY PRACY:

- zajęcia z całą grupą,
- praca w zespołach,
- praca indywidualna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- zdjęcia,
- klocki, kartki, kredki.
- ilustracje,

PRZEBIEG ZAJĘCIA:

1. **Rozmowa** poprzedzająca wyjazd na wycieczkę dotycząca bezpieczeństwa podczas przechodzenia przez ulicę, zachowania się w autobusie oraz celu wycieczki – zwiedzanie pałacu.
2. **Wycieczka do Bytnia..**
3. **Zwiedzanie pałacu** – rozmowa z panem nadzorującym pałac.
4. **Powrót do Kaźmierza.**
5. **Czy pamiętam pałac?** – oglądanie zdjęć i obrazków, wyszukiwanie spośród różnych obrazków tych, na których jest pałac bytyński.

6. *Pałac w Bytyniu* – praca w zespołach lub indywidualnie według wyboru dzieci:

- konstruowanie pałacu z klocków o różnym sposobie łączenia,
- malowanie pałacu kredką.

SCENARIUSZ ZAJĘCIA DLA DZIECI 6-LETNICH

TEMAT KOMPLEKSOWY: **POZNAJEMY NASZ REGION**

TEMAT ZAJĘCIA: **Historia kaźmierskiego kościoła –
spotkanie z księdzem proboszczem
w przedszkolu**

CELE OGÓLNE:

- zapoznanie dzieci z historią kościoła,
- wdrażanie do uważnego słuchania dłuższych opowiadań,
- wyrabianie umiejętności poprawnego formułowania wypowiedzi, prawidłowego budowania zdań i posługiwania się nimi w mowie wiązanej,
- wdrażanie dzieci do organizowania różnych spotkań z ciekawymi ludźmi w celu wzbogacania swoich wiadomości.

CELE OPERACYJNE: (dziecko ...)

- potrafi uważnie i z zainteresowaniem słuchać opowiadań,
- potrafi zadawać pytania na dany temat,
- umie wypowiadać się całym zdaniem,
- umie przyjmować gości w przedszkolu,
- wie jak wygląda kościół w Kaźmierzu,

METODY PRACY:

- słowne: żywego słowa, rozmowa,
- czynne: pytania stawiane przez dzieci,
- oglądowe: pokaz.

FORMY PRACY:

- zajęcia z całą grupą,

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- zdjęcia,
- ilustracje,

PRZEBIEG ZAJĘCIA:

1. Przygotowanie dzieci i sali do przyjęcia gościa.
2. Powitanie gościa.
3. Prośba dzieci o opowiadania na temat historii naszego kościoła.
4. Zadawanie pytań przez dzieci.
5. Oglądanie zdjęć i ilustracji.
6. Podziękowanie i pożegnanie gościa.

Ewaluacja

W całym procesie oceniania musimy zwracać uwagę na proces uczenia się dziecka, a więc na sposoby dochodzenia do wiedzy i sprawności, a nie tylko na wynik końcowy tego procesu. Musimy tworzyć sytuacje, które będą bliskie sytuacjom naturalnym, przedszkolnym lub pozaprzedzkolnym. Musimy preferować wyobraźnię dziecka, jego indywidualny sposób postrzegania rzeczy i zjawisk, indywidualne cechy twórczości.

Ewaluacja programu pozwoli na poznanie osiągnięć i wykrycie ewentualnych braków występujących w realizacji założonych treści i osiągnięciu celów.

Ewaluacja, ukazując mocne i słabe strony programu, daje szansę na podniesienie efektów pracy, staje się punktem wyjścia do dalszego działania, modyfikacji realizowanego programu.

Celem ewaluacji jest:

- zbadanie funkcjonowania i sposobów realizacji programu edukacji regionalnej,
- określenie, czy przyjęte w programie cele, zadania, metody i formy umożliwiają wszechstronny rozwój dziecka (poznanie efektów programu),
- zdiagnozowanie obszarów sukcesów i niepowodzeń programu w celu dokonania zmian i poprawek w istniejącym programie ,
- poinformowanie zainteresowanych o wynikach programu.

Ewaluacja realizacji zagadnień zawartych w programie:
„Na Kazmierskim szlaku” będzie odbywała się na bieżąco poprzez:

- obserwację zaangażowania dzieci podczas zajęć,
- obserwację zachowań dzieci w miejscach publicznych,
- udział w konkursie regionalnym.

Bibliografia

Bernady Ł.: Królowna na dnie studni. Fundacja Kultury Zamek Górków. Szamotuły 2000.

Boczukowa B.: Aleksander Patkowski - twórca polskiego regionalizmu. Dialog i Edukacja, Nr 7, 2000.

Boczukowa B.: Poznajmy ojcowiznę. Dialog i Edukacja, Nr 5, 1999.

Chmielewska L.: Wycieczki w wychowaniu plastycznym. PZWS, Warszawa 1972.

Czajkowska Z, Czajkowski S, Krawczyk M.: Wycieczka uczy i wychowuje. PZWS Warszawa 1964.

Czerniawska H.: Program wychowania przedszkolnego dla dzieci 3 – 6 – letnich. Oficyna Wydawnicza GRAF – Punkt, Warszawa 2001.

Denek K.: Wycieczki we współczesnej szkole. Eruditus, Poznań 1997.

Dudzińska I.: Wychowanie i nauczanie w przedszkolu. WSiP, Warszawa 1983.

Jastrzębska J, Sobolewska J.: Warmia – nasza najbliższa ojczyzna. „Wychowanie w Przedszkolu”, 1999.

Łada- Grodzicka A.: ABC... Program wychowania przedszkolnego XXI wieku. WS i P Spółka Akcyjna Warszawa 2000.

Rudzińska Z.: Co każdemu bliskie i znane. Dialog i Edukacja, Nr 6, 2001.

Skrzypczak G.: Nasza mała ojczyzna – Śląsk. „Wychowanie w Przedszkolu 1997, nr 2.

Studzińska M., Spacer i wycieczki. Dzieci przedszkolne poznają przyrodę ożywioną. WSiP, Warszawa 19

Szymański S.: Wycieczki szkolne do zabytków kultury. WSiP Warszawa 1978.

